

Sisukord

1.Aine	2
1.1. Õppe –ja kasvatusesmärgid	2
1.2.Õppeaine kirjeldus	2
1.3.Õppetegevus	2
1.4.Füüsiline keskkond	3
1.5.Hindamise üldalused (sealhulgas ka kujundav hindamine)	3
1.6.Läbivad teemad kooliastmeti lähtuvalt õppeainest	4
1.7.Lõiming teiste ainetega	5
2.Gümnaasiumi õpitulemused	5
3.Klass: 10.kl	5
3.1.Õpitulemused antud klassile	5
3.2.Õppesisu (üldmaht t), 35	6
3.3. Õppesisu (üldmaht t), 35	8
4.Hindamine	9

1. Aine:

Valikaine „Majandus- ja ettevõtlusõpe” (10.,12.kl)

1.1.Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Majandus- ja ettevõtlusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) teab majanduse olulisemaid mõisteid ja põhimõtteid ning rakendab majandusalaseid teadmisi üksikisikuna ning perekonna- ja tööelus;
- 2) teab oma õigusi ja kohustusi kui kodanik, töötaja, tarbija ja ettevõtja;
- 3) teab üksikisiku, ettevõtte, riigi ja rahvusvahelise majanduse põhimõtteid ning saab aru nende tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus;
- 4) omab ülevaadet ja kogemusi erinevatest elukutsetest ning on motiveeritud elukestvaks õppeks;
- 5) mõistab ettevõtlust kui karjäärivalikut ja oma võimalusi ettevõtjana tegutsemiseks;
- 6) analüüsib ettevõtete, riikide ja maailmamajanduse kujunemist ning toimimist, mõistab üksikisiku, ettevõtete ja riikide vastutust globaalprobleemide lahendamisel;
- 7) suhtub vastutustundlikult elukeskkonda, väärtustades säästva arengu põhimõtteid;
- 8) arendab loovust ja süsteemset mõtlemist; oskab püstitada eesmärke, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö võtteid;
- 9) kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot, planeerib ja viib läbi uurimuslikke töid, töötleb kogutud andmeid, tõlgendab ja esitab neid.

1.2.Õppeaine kirjeldus

Majandus- ja ettevõtlusõpetuse õppimise eesmärgiks on omandada arusaamine ühiskonnas toimuvatest nähtustest ja protsessidest ning vastastikustest seostest nii üksikisiku, ettevõtte, riigi kui ka rahvusvahelisel tasandil. Seejuures arendatakse õpilastes ettevõtlikku ja keskkonda väärtustavat ning säästvat eluhoiakut, probleemide lahendamise ja uurimuslikke oskusi.

Kõik majandussüsteemid kasutavad oma tegevuseks erinevaid ressursse. Maailmas valitsev nappus sunnib riike, ettevõtteid ja inimesi tegema väga erinevaid valikuid ja otsuseid. Majandus- ja ettevõtlusõpetus aitavad paremini mõista inimese ja keskkonna vastastikuseid seoseid ning langetada õiglasemaid otsuseid. Õppides nägema keskkonna, inimese ja majanduselu vastastikuseid suhteid, näevad õpilased ka säästva eluviisi vajadust.

Õpilased saavad teavet erinevate elukutsete, elukutsetele esitatavate nõuete ja õppimisvõimaluste kohta, õpivad koostama elulookirjeldust ning käituma töövestlustel. Õpitakse analüüsima tööturu nõudmisi ja pakkumisi, nägema ja hindama oma soove ning võimalusi. Elukutsevalikul õpitakse nägema töötaja rolli kõrval ka tööandja (ettevõtja) rolli.

Majandusõpetuse läbimisel omandavad õpilased oskuse otsida, kasutada, analüüsida ja hinnata mitmesuguseid statistilisi materjale ning kasutada infotehnoloogilisi vahendeid. Õpitav materjal esitatakse võimalikult probleemipõhiselt ja õpilase igapäevaeluga ning majanduses toimuvaga seostatult.

1.3.Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ning rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks ning loovateks ja kriitiliselt mõtlevateks isiksusteks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: ettevõtte, arvutiklass, jne;
- 7) õppeprotsessis on olulisel kohal uurimuslikud tegevused, arutelu, diskussioon, ajurünnak, väitlus; tabelite ja skeemide koostamine ning analüüsimine; rollimäng, rühmatöö, praktilised ülesanded, välitööd, õppekäigud ettevõttesse ja asutustesse, kohtumised erinevate elukutsete esindajatega koolis ja nende töö jälgimine töökohal; allikmaterjali, info ja juhtumite kriitiline analüüs, referaatide ja lühiaurimuste koostamine jms. Uurimusliku õppe käigus omandavad õpilased info otsimise, andmete töötlemise, probleemide püstitamise, hüpoteeside sõnastamise, töö planeerimise, vaatluste tegemise, tulemuste töötlemise, tõlgendamise ja esitamise oskused. Majandusõpetuse üheks õppevormiks on majanduse modelleerimise ülesannete lahendamine, mis võimaldab õpilastel omandada majanduse põhiprintsiipide vahelisi seoseid. Õpilastel on võimalus ennast proovile panna õpilasfirma tegevuses ja seeläbi tunnetada oma ettevõtlikkust, oskusi ja võimalusi tegutseda ettevõtjana.

1.4.Füüsiline keskkond

1. Õpet toimub klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.
2. Kool võimaldab õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (ettevõttes) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul.

1.5.Hindamise üldalused (sealhulgas ka kujundav hindamine)

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks.

Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele.

Kontrollitakse ja hinnatakse õpilase teoreetilisi teadmisi, majandusalaste tekstide ja statistiliste andmetega töötamise oskust, informatsiooni leidmist ja situatsioonide lahendamist. Hinnatakse praktiliste tööde täitmise oskusi, loovust ülesannete lahendamisel, juhtumianalüüsi, kus hinnangu aluseks on põhjuslike seoste loomine ja argumenteerimine. Kontrollitakse ja hinnatakse arutluse, argumenteerimise ja seoste loomise oskust, õpilase iseseisvat tööd (uurimused, esseed), osalemist rühmatöös ja aruteludes.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbrilite hinnatega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

Kursuse hinne kujuneb kontrolltööde, praktiliste tööde ja uurimuste / iseseisvate tööde / ettekannete hinnetest.

Hindamise aluseks on töö iseseisev sooritus, loovus ja vormistamise korrektsus. Praktilised tööd on mingi konkreetse üksikteema, materjali vms kohta. Iseseisvateks töödeks on kodused ülesanded, klassitööd ja arvutitunnitööd, mida hinnatakse valikuliselt. Kursuse jooksul võib hinnata ka koduseid töid, suulisi vastuseid, ülesannete lahendamist, osalemist rühmatöös jne.

Majandusõppe kursus lõpeb kokkuvõtva hindamisega, mis hõlmab kogu kursuse materjali. Ettevõtluskursus lõpeb sõltuvalt valitud õpetamismeetodist lõputesti, õpilasfirma tegevusaruande või äriplaani esitamise ja kaitsmisega.

1.6.Läbivad teemad kooliastmeti lähtuvalt õppeainest

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemine

- „Elukesteva õpe ja karjääri planeerimise“ läbiva teema raames taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid

Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine

- „Keskond ja jätkusuutlik areng“ läbiva teema käsitlemisel kujuneb sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele;

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine

- Läbiva teema käsitlemisel taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;

Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemine

- Läbiva teema käsitlemisel taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi;

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine

- Läbiva teema käsitlemisel taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas

Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine

- Läbiva teema käsitlemisel taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning osalema tervist edendava keskkonna kujundamises;

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine

- „Väärtused ja kõlblus“ läbiva teema käsitlemisel kujuneb kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires

1.7.Lõiming teiste õppeainetega

Geografia: tootmistegurid, ühiskonnavormid, spetsialiseerumine, rahvusvahelised ettevõtted

Ajalugu: naturaalmajandus, plaanimajandus, turumajandus, merkantilism, füsiokraadid, Eesti väliskaubandus

Ühiskonnaõpetus: majandussüsteemid, inflatsioon, tööturg, tööhõivepoliitika, maksud, fiskaalpoliitika, välismajanduspoliitika, ettevõtlusvormid, eetika

Matemaatika: tabeli, diagrammi lugemine ja koostamine, koordinaatteljestik, funktsiooni graafiku joonestamine, võrrandisüsteemi lahendamine; tulu ja kulu arvutamine; protsentarvutused

Psühholoogia: enda kui ettevõtja isikuomaduste analüüs

2. Gümnaasiumi õpitulemused:

Õpilane:

- 1) seletab ja kasutab majanduse põhimõisteid ja teab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid;
- 2) oskab hinnata tootmistegureid ja teguritulusid ning selgitada, kuidas turg ja hind määravad tootmist ja tarbimist, analüüsib nõudlust ja pakkumist mõjutavaid tegureid;
- 3) hindab pideva õppimise ja oskuste täiendamise tähtsust iga elukutse puhul ja oma karjääri planeerimisel, arendab suhtlemis- ja juhtimisoskusi, teeb koostööd ja väärtustab ärireeetika põhimõtteid;
- 4) tunneb tööseadusi ja oskab valida või leida tööd, arvutada bruto- ja netopalka ning tööandja kulusid tööjõule;
- 5) saab aru, et tarbimise eelduseks on inimeste vajadused, tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana, oskab tarbida säästlikult; planeerib ning koostab isiklikku ja pere eelarvet, analüüsib eelarve piiranguid;
- 6) teab, et raha on üldtunnustatud maksevahend, väärtuse mõõdupuu ja kogumisvahend, võrdleb laenudest saadava kasu ja kaasnevate kulutuste ja riskide vahekorda;
- 7) teab üksikisiku ja ettevõtte kohustusi riigi ees, analüüsib ettevõtte rolli turumajanduses ja seletab ettevõtete põhitüüpide erinevusi;
- 8) selgitab tootlikkust, mastaabisäästu ja masstootmist, teab kvalifitseeritud tööjõu, nüüdisaegse tehnoloogia ning ressursside efektiivse ja keskkonnasäästliku kasutamise otsest mõju tootlikkusele;
- 9) hindab Eesti majanduse arengusuundi ja võimalusi, teab rahvusvahelise majanduse eesmärgi ja tähtsust maailma globaliseerumisel.

3. Klass: 10.kl

3.1.Õpitulemused antud klassile

- 1) mõistab, kuidas nappus sunnib inimesi valima ressursside vahel ja kaaluma alternatiivkulusid;
- 2) analüüsib, kuidas erinevad majandussüsteemid lahendavad põhilisi majandusprobleeme.
- 3) iseloomustab nõudmise ja pakkumise koosmõju tasakaaluhinna kujundamisel;
- 4) tunneb kodumajapidamiste ressursside ja isiklike oskuste tähtsust toimetuleku eeldusena;
- 5) analüüsib tööjõu iseärasusi sõltuvalt tegevusalast ja ametikohast;
- 6) oskab vormistada nõuetekohaselt elulookirjeldust ja töökohataotlust.
- 7) tunneb Eesti rahasüsteemi iseärasusi ja arutleb Eesti rahanduspoliitika üle;
- 8) analüüsib kommertspankade rolli maksete teostajana ja vahendajana raharingluses, hoiuste ja laenude tähtsust pankade bilansis;
- 9) tunneb kindlustuse olemust ja kindlustuse pakutavaid teenuseid;
- 10) teab inflatsiooni ja deflatsiooni põhjusi ning arutleb nende tagajärgede üle;
- 11) analüüsib tarbijahinnaindeksi kujunemist ja selle muutusi seoses hindade ja palkade muutumisega;
- 12) tunneb tähtsamate väärtpaberite (võlakirjade ja aktsiate) olemust ning erinevust, selgitab väärtpaberituru tegevust ja tähtsust riigi majanduses.
- 13) analüüsib valitsuse majanduspoliitikat majandusliku stabiilsuse, riigikaitse ja sotsiaalse turvalisuse tagamisel
- 14) analüüsib kaubanduse rolli nii riigi kui ka rahvusvahelises majanduses;
- 15) selgitab suhtelist ja absoluutset eelist;
- 16) tunneb raha vahetusväärtuse mõju riigi ekspordile ja impordile.

3.2. Õppesisu (üldmaht 35 t):

Õppesisu	Õpitulemused	Õppega seotud tegevuste orienteeruv maht
Teema . Sissejuhatus ainesse	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Saab aru Eesti majanduse arengusuundi 	2t
Teema 1. Majanduse olemus Alateema	Õpilane:	8t

<p>1.1.Nappus ja kompromiss 1.2.Alternatiivkulu 1.3.Majanduse põhiküsimused: Mida? Kuidas? Kellele? 1.4.Tootmistegurid: loodusressursid, inimressursid ja kapital. 1.5.Turumajanduse alused 1.6.Motiiv. Kasum 1.7. Majandussüsteemid: käsu-, tava-, turu- ja segamajandus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab, kuidas nappus sunnib inimesi valima ressursside vahel ja kaaluma alternatiivkulusid • Analüüsib, kuidas erinevad majandussüsteemid lahendavad põhilisi majandusprobleeme 	
<p>Teema. 2. Nõudmine, pakkumine, hind Alateema 2.1.Nõudlus 2.2. Pakkumine, tasakaaluhind 2.3. Nõudluselastsus 2.4. Hinnamõju 2.5.Nõudlust ja pakkumist mõjutavad tegurid 2.6. Defitsiit, ülepakkumine</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab nõudmise ja pakkumise koosmõju taaskaaluhinna kujundamisel • Hindab nõudluselastsuse mõju nõutavale kogusele • Selgitab defitsiidi ja ülepakkumise majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi 	<p>10t</p>
<p>Teema 3. Inimene kui omanik, tootja,töötaja ja tarbija Alateema. 3.1.Inimene kui omanik, tootja, töötaja ja tarbija 3.2.Kodumajapidamised 3.3.Isiklik ja pere eelarve 3.4.Oskused ja võimed 3.5.Tarbija, säästlik tarbimine, tarbijakaitse 3.6.Tööjõud ja tööhõive 3.7.Tööturg.Palgad. 3.8. Maksud ja maksed 3.9.Töötaja, juhi ja alluva rollid 3.10.CV koostamine 3.11.Töösuhteid reguleerivad õigusaktid 3.12.Ettevõtlus</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb kodumajapidamiste ressursside ja isiklike oskuste tähtsust toimetuleku eeldusena; • Analüüsib tööjõu iseärasusi sõltuvalt tegevusalast ja ametikohast; • Oskab vormistada nõuetekohaselt elulookirjeldust ja töökohataotlust 	<p>15t</p>

3.3. Õppesisu (üldmaht 35 t):

Õppesisu	Õpitulemused	Õppega seotud tegevuste orienteeruv maht
<p>Teema 4. Raha ja finantsmajandus Alateema 4.1.Raha funktsioonid 4.2. Pangasüsteem 4.3. Hoiustamine ja laenamine, riskid 4.4 Eesti rahasüsteem 4.5. Kindlustus 4.6. Väärtpaberid 4.7. Tarbijahinnaindeks</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb Eesti rahasüsteemi iseärasusi ja arutleb Eesti rahanduspoliitika üle; • teab keskpanga ülesandeid raharingluse korraldajana, valuutareservi hoidjana, järelevalve teostajana kommertsbankade üle; • tunneb tähtsamate väärtpaberite – võlakirjade ja aktsiate olemust ning erinevust, selgitab väärtpaberituru tegevust ja tähtsust riigi majanduses. 	<p>16t</p>
<p>Teema 5. Valitsuse osa majanduses Alateema 5.1.Valitsuse roll majanduses 5.2.Majandusringlus 5.3. Eesti riigi eelarve 5.4. Erinevad mksusüsteemid 5.5. Fiskal-ja monetaarpoliitika 5.6. Majandusetsüklilisus</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb valitsuse reguleerivat ja suunavat rolli majandusringluses ja hüvede ümberjagamisel; • analüüsib valitsuse majanduspoliitikat majandusliku stabiilsuse, riigikaitse, sotsiaalse turvalisuse tagamisel; • arutleb riigi eelarve moodustamise, maksupoliitika ja tulude ümberjaotamise üle. 	<p>7t</p>

<p>Teema 6. Rahvusvaheline majandus Alateema 6.1. Riikide võrdlemine ja rühmitamine erinevate ajandusnäitajate alusel: SKT, IAI, THI jne. 6.2. Rahvusvaheline majandus 6.3. EL ja vabakaubandus 6.4. Kaubanduspiirangud 6.5. Kaasaegsed suunad maailma majanduses 6.6. Regioonide majandusliku arengu iseärasused ja erinevused.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb raha vahetusväärtuse mõju riigi ekspordile ja impordile; • teab spetsialiseerumise ja globaliseerumise mõisteid, toob nende kohta näiteid maailmamajandusest; • teab mitmesuguseid kaubanduspiiranguid: tollimaks, kvoodid, tollivälised kaubandustõkked, dumping ja analüüsib kaubanduspiirangute mõju üksitarbijale, ettevõtetele nii koduriigis kui ka teistes riikides. 	<p>11t</p>
<p>Kokkuvõtev tund</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab üksiku ja ettevõtte kohustusi riigi ees • hindab eesti majanduse arengusuundi ja võimalusi 	<p>1t</p>

4.Hindamine

Õpilasele tutvustatakse kursuse alguses, mida, millal ja mille alusel hinnatakse.

Hinnatakse:

- 1) praktilisi töid: nõudluse ja pakkumise graafikute koostamine; hoiustamise ja laenamise ülesanded;
- 2) praktilisi töid: isikliku eelarve koostamine
- 3) praktilise tegevuse mõtestamise oskust;
- 4) maksebilansi koostamine;
- 6) õppekavas ettenähtud õpitulemuste saavutamist, mida õpilane tõendab arutelude, rühmatööde õpimapi esitlemise jt tegevuste käigus.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega.

Rühmatöö osalemises hinnatakse aktiivsust, küsimuste esitamine teemade järgi ja nendele vastamine, osalemine diskussioonis.

Kirjalikud tööd hinnatakse viiepallisüsteemis

Hinne „5“ 90-100% hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust

Hinne „4“ 75-89%

Hinne „3“ 50-74%

Hinne „2“ 20-49%

Hinne „1“ 0-19%

Kursusehinne pannakse välja kursuse jooksul saadud hinnete alusel samuti arvestatakse õpilase õppetööst osavõttu, tema teadmisi ja oskusi. Kursuse hindamisel kasutatakse hinnangu „arvestatud“ ja „mittearvestatud“.